

خبرگزاری جمهوری اسلامی از قول معاون اقتصادی و سرمایه‌گذاری سازمان منطقه آزاد انزلی، طالب پور نوشت: «با انعقاد قرارداد مشاور عرضه بین شرکت تأمین سرمایه لوتوس پارسیان و منطقه آزاد تجاری-صنعتی انزلی، این منطقه به‌عنوان اولین منطقه آزاد کشور و پیشرو در تأمین منابع مالی از طریق انتشار اوراق صکوک در بازار سرمایه معرفی شد».

تفاهمنامه همکاری متقابل مذکور در اسفند ماه گذشته، به امضای دبیر شورای عالی مناطق آزاد کشور (مناطق آزاد و ویژه اقتصادی) و رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار رسیده بود. و گفته شده قرار است با ایجاد چنین زیرساخت‌هایی فضای کسب و کار منطقه هم بهبود یابد.

روابط عمومی سازمان منطقه آزاد انزلی خبر داد که مقرر شده شرکت تأمین سرمایه لوتوس پارسیان به‌عنوان مشاور عرضه، نسبت به تأمین منابع مالی برای تسریع در روند ساخت مجتمع بندری کاسپین از طریق انتشار اوراق صکوک ظرف مدت سه ماه آینده اقدام کند.

صکوک نوعی چک یا سفته و قبضی است که به‌عنوان «اوراق قرضه اسلامی» تعریف می‌شود و نقدینگی بانی خود را افزایش می‌دهد و با فراهم کردن امکان تبدیل داراییها به اوراق بهادار به توسعه بازار سرمایه کمک می‌کند. استفاده از لفظ صکوک جهت ابزارهای مالی اسلامی برای نخستین بار در سال ۱۳۸۱ و در جلسه فقهی بانک توسعه اسلامی پیشنهاد شده بود. در واقع صکوک همان سفته‌ای است که دارای موضوع انتشار اوراق آن از نظر شرعی باید مجاز و صحیح باشد. و از آنجا که طبق قانون فروش صکوک در بازار ثانویه، فروش مالکیت یک دارایی است، پُل ارتباطی بین دو بازار پول و سرمایه به‌شمار می‌رود. و جالب است بدانید که طبق مصوبه مجلس در سال ۱۳۸۸ تمامی اوراق صکوک به بهانه رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی، از آغاز سال ۹۵ معاف از مالیات هستند.

وزیر امور اقتصادی و دارایی، طیب نیا ماه گذشته در هشتمین کنفرانس بین‌المللی بازار سرمایه اسلامی، با بیان اینکه امسال حجم بالایی از اوراق صکوک اسلامی در بازار سرمایه با ضمانت دولت منتشر می‌شود، از سرمایه‌گذاران خارجی برای خرید این اوراق که ریسک پایین و بازدهی بالایی دارد، دعوت کرد. وقتی منظور از ریسک پائین و بازدهی بالا مشخص‌تر می‌شود که بدانیم ایران بالاترین نرخ بهره بانکی را در بین کشورهای جهان دارد.

پایگاه اطلاع‌رسانی استانداری گیلان نوشت: «عملیات اجرایی احداث چهار پست اسکله مجتمع بندری کاسپین که با سرمایه‌گذاری ۳۰۰ میلیارد

صکوک بازی!

در سازمان منطقه آزاد انزلی

توسط بخش خصوصی ساخته می‌شود، با حضور رییس مجمع تشخیص مصلحت نظام، هاشمی رفسنجانی و جمعی از مدیران استانی در منطقه آزاد انزلی، در سفر اردیبهشت ماه رفسنجانی به منطقه، آغاز شد. بخشهایی از اسکله مجتمع بندری منطقه آزاد انزلی را نیز شرکت عمرانی مؤسسه عمران صنعت قرب نوح (ع) وابسته به قرارگاه خاتم‌الانبیای سپاه می‌سازد. و همچنین تعدادی از گران‌قیمت‌ترین آپارتمانهای کشور در برج مسکونی آنجا قرار دارد. رییس هیأت مدیره سازمان منطقه آزاد انزلی، مسرور به خبرگزاری فارس گفت: «سال گذشته با اجرای پروژه‌های بازرگانی تعداد ۵ هزار و ۴۹۰ نفر اشتغال در منطقه آزاد انزلی ایجاد شده است». برخلاف داعیه ایجاد اشتغال و توسعه، به گواهی اهالی، از زمان پیدایش سازمان منطقه آزاد انزلی تاکنون هر روز عرصه بر معیشت و زندگی مردم منطقه تنگتر شده و چنانکه خبرگزاری ایلنا نوشته: به دلیل اینکه مشاغل مناطق آزاد «ماهیتاً غیر دائم» هستند، کارگران و کارکنان آن از شمول قوانین کار خارج و برای آنها دریافت بیمه بیکاری ناممکن و یا با دشواری همراه است. روستاهای لیجارکی، حسنرود، طالب آباد، گلشن و جفروود پایین شهرستان انزلی در محدوده منطقه آزاد انزلی قرار دارند. و چنانکه خبرگزاری جمهوری اسلامی از نارضایتی مردم از نحوه عملکرد این سازمان نوشته، در اختیار گرفتن ۱۴۰ هکتار از زمینهای زراعی به بهانه توسعه مجتمع بندری کاسپین، بیکاری جوانان و تغییر طرح هادی روستایی از جمله مشکلات مردم است که سازمان منطقه آزاد انزلی مسبب آن بوده است. در واقع به دلیل عدم تحقق وعده‌ها به روستاییان، می‌توان گفت: منطقه آزاد مردم را فریب داده است. یک نماینده گیلانی در مجلس نیز در انتقاد به سازمان منطقه آزاد انزلی گفت: «منطقه آزاد انزلی چه تاثیری برای جوانان گیلانی داشته است؟ سرمایه‌گذارهای بسیار زیادی در این منطقه صورت پذیرفته است و نمود آن در واردات خودروهای لوکس است؛ اما آنجا صرفاً به یک جایگاه تجاری برای عده‌ای خاص تبدیل شده است، و برای جوانان منطقه عایدی نشده است». کافی است سری به پارکینگ خودروهای مدیران سازمان منطقه آزاد انزلی بزنید تا متوجه موضوع شوید. و بدانید «جهش پرتوان منطقه آزاد انزلی» که استاندار گیلان در «افتتاح پروژه‌های ارتباطی و مخابراتی شهرستان لنگرود» از آن سخن گفته، چیست. وی همانجا در حضور وزیر ارتباطات و فناوری گفت: «متأسفانه عده‌ای در جریان اقدامات خوب صورت گرفته در منطقه آزاد انزلی نیستند و یا اینکه نمی‌خواهند این دستاوردها را بپذیرند». پس از این گفته‌ها، معاون توسعه مدیریت و منابع انسانی استانداری گیلان، اصغریان با مقایسه منطقه آزاد انزلی با هنگ کنگ، آن را باعث جذب سرمایه‌گذاری دانست و گفت: «تمام تلاش استاندار و مدیران منطقه آزاد

جهت فراهم کردن اشتغال است و ما نباید دنبال مسایل جزئی باشیم».

برای اینکه از اقدامات خوب مدنظر استاندار باخبر شوید توجه به این گفته مدیر کل حمل و نقل و پایانه‌های استان گیلان، آل محمدی که گفت: «بیشترین ترانزیت گیلان از مرز آستارا انجام می‌شود». لازم است؛ که نشان می‌دهد سازمان منطقه آزاد انزلی، با داعیه «بزرگترین بندر ایران در دریای خزر» و... حتی در زمینه مهم‌ترین وظیفه قانونی محول شده به آن، یعنی تشویق تولید و صادرات کالا و حضور فعال در بازارهای منطقه‌ای و جهانی، موفق نبوده است. و شاید به دلیل همین عدم موفقیت است که با جهشی بزرگ رو به سفته‌بازی و تبدیل دارائی‌هایش به اوراق بهادار و نقدینگی کرده است. از دیگر سو و با وجود راکد بودن فعالیت بخش زیادی از کارخانه‌های شهرک صنعتی شماره ۱ حسنرود در منطقه آزاد انزلی و بیکاری گسترده کارگران آنها، رییس هیأت مدیره شرکت شهرکهای صنعتی گیلان، لاهوتی از «ایجاد یک شهرک صنعتی جدید و مشترک بین شرکت شهرکهای صنعتی استان و منطقه آزاد انزلی» خبر داد. وعده‌ای که مناسبات اقتصادی کنونی کشور خلاف تحقق آن جریان دارد.

شاگری در میزگرد اردیبهشت ماه ۹۵ اقتصاددانان در دانشکده اقتصاد علامه طباطبائی گفت: «وقتی به برخی شاخصها را از سال ۷۲ تا ۹۳ نگاه می‌کنیم می‌بینیم شاخص قیمت‌ها ۳۷ برابر و متوسط شاخص قیمت زمین ۱۰۷ برابر شده است. این گویاست که در این اقتصاد چه اتفاقی می‌افتد. جالب اینکه نبود تناسب در رشد قیمت از سال ۸۴ به بعد همراه با رواج بانکداری خصوصی تشدید شده است. آمارها کاملاً این واگرایی میان شاخصها را نشان می‌دهند. نتیجه در مقیاس کلان این می‌شود که هر سال هزاران میلیارد تومان بابت زمین، مسکن لوکس، ویلا و تبدیل اراضی جابه‌جا شده و معادل آن از سهم عوامل تولید کم می‌شود، چراکه بازی اقتصادی ما، بازی با جمع صفر است و وقتی در بخش مستغلات پولی کسب شد، باید از سهم عوامل تولید کم شود». در نتیجه با روند کنونی صکوک بازی در منطقه آزاد انزلی، علی‌رغم وعده‌ها و حرف‌های همیشگی، نمی‌شود به تولید و صنعت و اشتغال منطقه کمک کرد. احتمالاً با توجه به نیمه تعطیل بودن شهرک صنعتی موجود و نیاز به فعال ساختن واحدهای تولیدی آن؛ ایجاد شهرک صنعتی جدیدی که لاهوتی وعده داده، نه برای کمک به اشتغال در منطقه، بلکه برای تغییر کاربری اراضی و افزایش قیمت زمین در محدوده منطقه آزاد است که تصمیم به احداث شهرک صنعتی جدید گرفته شده. که به تبع آن پشتوانه‌ای برای افزایش نقدینگی بانی آن شود.

نظر راغفر در همان میزگرد اقتصاددانها که در شماره ۵۳ هفته نامه آتیه نو نیز منتشر شده مؤید همین مسأله است: «در ایران چیزی به نام بانک خصوصی نداریم و آنچه وجود دارد متعلق به نهادهای متعدد قدرت است که عمدتاً هم ورشکسته هستند، بخش قابل توجهی از منابع خود را وارد حوزه‌های زمین، مستغلات، خریدوفروش مسکن و برج‌سازی کرده‌اند».